

De allermooiste stinzenbollen van JUB Holland voor tuin en park

'Stinzenplanten' is een verzamelnaam voor een bijzondere groep verwilderende voorjaarsbloemen. Het zijn vooral bol-, knol- en wortelgewassen, die vanaf de 16e eeuw werden aangeplant op buitenplaatsen en rondom kastelen en landhuizen, en nog steeds worden aangeplant.

Auteur: Carien van Boxtel
Fotograaf: Joop Huner

Hierbij moet je denken aan de oude Friese 'states', prachtige buitenplaatsen met parkbossen, boomgaarden en moestuinen zoals Dekemastate en Martenastate, maar ook kasteel Hackfort in Vorden, Huis te Manpad in Heemstede en het Hyacintbos bij Ockenburgh in Den Haag. Het zijn de 'tuinplanten van toen', die zich zo thuis voelen in hun 'stinzenmilieu' dat ze zich dankzij het juiste beheer hebben weten te handhaven en vermenigvuldigen. Ook in de Hortus in Utrecht wordt met stinzenplanten gewerkt en geëxperimenteerd. Ik raad u aan tussen half februari en half mei eens een kijkje te nemen op die plekken en u te verwonderen over de sprookjesachtige, feeëriek bloemtapijten in parkbossen, op weidjes, in boomgaarden en aan de voet van monumentale bomenlanen! Het is magisch.

Welke soorten vallen onder de stinzenplanten (en welke niet)?

Daar is discussie over. Onlangs was er nog een klein dispuut in de NRC naar aanleiding van de postzegels met 'stinzenplanten' van TPGPost (of is het stinzenplanten? Zelfs over de schrijfwijze is men het niet eens). Dit komt doordat er verschillende definities worden gehanteerd, maar ook doordat bepaalde soorten in het ene deel van het land wel stinzenplanten zijn (want aldaar door mensen aangeplant) en elders weer niet (omdat ze daar in het wild voorkomen). De gele bosanemoon (*Anemone ranunculoides*), bijvoorbeeld, is inheems in Zuid-Limburg en daarom in Zuid-Limburg geen stinzenplant, maar een wilde of inheemse plant. In Friesland is het wel een (regionale) stinzenplant. Rekkelijke deskundigen (en dus ook TPGPost) rekenen *spontaan voorkomende planten* in het stinzenmilieu ook tot de stinzenplanten. En waarom zouden modernere bol- en knolgewassen die van ver komen geen stinzenplanten mogen heten? Zo bezien vallen ook *Camassia* uit de Verenigde Staten en het trommelstokje uit Midden- en Zuid-Europa en West-Azië (*Allium sphaerocephalon*) onder de stinzenplanten. Over de volgende soorten is iedereen het wel eens: daslook, bosanemoon, aronskelk (zowel de gevlekte als de Italiaanse), grote en kleine sneeuwroem, herfstkrokus, herfsttijloos, lelietje der dalen, vingerhelmbloem, boeren- en bonte krokus, gewoon en dubbel sneeuwkllokje, zomer- en lenteklokje, boshyacint, Spaanse hyacint, keizerskroon, kivietsbloem, blauw druifje, dichtersnarcis, wilde narcis, knikkende en gewone vogelmelk, vroege en Oosterse sterhyacint, bostulp, winterakoniet en hondstand.

Al deze soorten worden nog steeds ambachtelijk geteeld en zijn gewoon verkrijgbaar als bol, knol of wortelstok bij JUBHolland

Een lichte helling is heel gunstig voor stinzenplanten

Als sneeuw, zo rijk bloeien hier de sneeuwkllokjes

Leucojum vernum (lenteklokje), een zeldzaam stinzenwasje

Al deze soorten worden nog steeds ambachtelijk geteeld en zijn gewoon verkrijgbaar als bol, knol of wortelstok bij JUBHolland. Iedereen kan er dus mee aan de slag!

Stinzenbollen en knollen: een duurzame keuze

Stinzenplanten mogen dan nauw verweven zijn met de historie, ze zijn heel actueel en om meerdere redenen een zeer duurzame en dus moderne keuze. Met het aanplanten van stinzenbol- en knolgewassen doe je immers een investering voor jaren, misschien zelfs eeuwen:

Scilla siberica

de bollen zullen zich ondergronds (door het vormen van bijbollen/klisters) of bovengronds (door bestuiven van insecten / uitzaaien) handhaven en gestaag uitbreiden, terwijl het beheer extensief is. Ze hebben wat dit betreft dus dezelfde eigenschappen als veel andere planten, maar verdwijnen, als zogenaamde geofyten, na de bloei en zaadvorming onder de grond om ruimte te maken voor andere bodembedekkers. Daarom zijn combinaties met andere planten die het stokje overnemen ook zo belangrijk. Als extra bonus hebben sommige stinzenbollen en -knollen, zoals het

cyclaampje en de aronskelk, ook nog prachtig decoratief blad!

Biodiversiteit en stinzenbollen

Stinzenbollen bieden bijna jaarrond kleur en zijn een belangrijke nectar- en stuifmeelbron voor (wilde) bijen en vlinders. Vooral in de karinge, prille voorjaarsmaanden zijn echte stinzenbollen zoals winterakoniet, *Scilla*, sneeuwkllokje en krokus onmisbaar voor vroeg vliegende (wilde) bijen en hommels, terwijl herfstkrokus en *Colchicum* (herfststijloos) in september en oktober weer de laat vliegende wilde bijen bedienen.

Grote vlakken, groot(s) effect

Door de schaal van de aanplant (grote vlakken, banen of golven) kunnen grootse effecten worden bereikt, die door het publiek hogelijk worden gewaardeerd. Mits er een goede selectie en goede combinaties worden gemaakt, zullen er in verschillende periodes van het voorjaar verschillende soorten opeenvolgend en in combinatie bloeien: de sneeuwkllokjes in februari worden opgevolgd door bijvoorbeeld botanische krokus, sneeuwroem, (bos)tulpjes, narcis, boshyacinten en blauwe druifjes. De bollen en knollen leveren onderling al prachtige veelkleurige tapijten op, maar er zijn natuurlijk ook combinaties mogelijk met bodembedekkers en bosplanten, zoals varens, maagdenpalm

Een veld vol *Scilla*'s

Oude lindelaan met een rand van winterakonieten

en siergrassen. Ook in gazons en bermen zijn de toepassingsmogelijkheden eindeloos! Zeker na een aantal jaren zal het kleurige effect zo groot zijn, dat mensen er speciaal naar zullen komen kijken.

Beheer en ontwerp: leren van historie

Stinzenplanten voelen zich doorgaans thuis in een humus- en kalkrijk milieu en leven daar in symbiose met ondergrondse schimmels, bacteriën en ander bodemleven. Onder stinzenplanten bevinden zich veel gewassen die geschikt zijn voor schaduwplekken, maar ook in open grasland en in bermen voelen stinzenplanten zich thuis. Bij JUBHolland vinden we het belangrijk dat we die oude beplantingen koesteren en bewonderen, maar tegelijkertijd ook leren van ambachtelijke tuinmanstradities van aanplant en beheer, die belangrijke inzichten geven voor de hedendaagse groenpraktijk.

JUBHolland: al vier generaties hofleverancier van stinzenbollen en knollen

Als je zelf aan de slag wilt met stinzenbollen, biedt JUBHolland in de nieuwe catalogus een zeer uitgebreide keuze aan echte soorten, die afkomstig zijn van betrouwbare, vaak nog kleinschalige ambachtelijke kwekers. Voor wie het lastig vindt om zelf goed combinerende soorten te kiezen, zijn er prachtige kant-en-klare stinzenbollenmengsels beschikbaar. De mengsels uit deze catalogus zorgen maandenlang voor kleur en JUB adviseert graag over de geschikt-

heid van het mengsel van uw voorkeur voor het project. Het gaat dan onder meer om factoren als maaibeheer, snoei, onkruidbeheer, voldoende licht, betreding en grondsoort. Steeds meer opdrachtgevers vragen echter om maatwerk omdat ze iets bijzonders willen: een mengsel of beplantingsplan dat helemaal is afgestemd op de locatie, met een thema dat aansluit bij het betreffende project. Ook dat is natuurlijk mogelijk!

Amstelveense heemparken

Samen met de Amstelveense heemparken introduceert JUBHolland dit najaar de unieke 'Amstelveense heembollencollectie': een sortiment bijzondere inheemse bollen en knollen (tevens stinzenbollen en -knollen) die in hedendaagse tuinen en parken kunnen worden toegepast.

De auteur, Carien van Boxtel, is tuin- en landschapontwerper en daarnaast beplantingsdeskundige bij JUBHolland.

Be social

Scan of ga naar:

www.vakbladdehovenier.nl/article/29274/de-allermooiste-stinzenbollen-van-jub-holland-voor-tuin-en-park

Prachtige combinatie van sneeuwkllokjes en winterakoniet